

Pobzornik

glasilo delovne organizacije

Tudi Brest posluje v administrativnih in tržnih vrtincih

Brest je bil v gospodarskem pogledu vedno Jugoslavija v malem. Zato tudi zdaj zadeva ob vse tiste čeri, ki so značilne za širše narodno gospodarstvo. To so izgube v posameznih tozdih, nihanja med ponudbo in povpraševanjem in s tem motnje na trgu, inflatornost, zadolženost in nelikvidnost, določena apatičnost ali zbegano kadrov, nejevolja in nevarnost za upadanje produktivnosti v prohodnje. Zakaj tako?

Krisa v gospodarstvu in lesarstvu.

Videti je, da so problemi gospodarske in družbeno-politične strukturne neusklajenosti nenadoma in z vso silo izbruhnili. Izguba ima že vsaka četrtič organizacija. Veliko delavcev je brezposelnih ali pa prejemajo zajamčene (nekateri še celo nižje) osebne dohodke. Administrativni posegi naprej največkrat več škode kot koristi.

Posebej pereče je stanje v lesarstvu in še posebej pri proizvajalcih — izvoznikih po hišta, o čemer smo že pisali. Le redke so izjeme, ki poslujejo v sedanjem težkem obdobju z razmeroma ustreznim (dohodkovnim) programom in

s primernim deležem lastnih finančnih sredstev. Večina pa posluje praktično brez lastnih virov, kar povzroča velike težave z likvidnostjo. Tehnologija je praviloma zastarela, pritoka mladih, energičnih, strokovnih kadrov ni dovolj, ljudje se izogibajo vodilnih in drugih odgovornih funkcij, rezija, ki je sicer številčno (pre) velika ni dovolj učinkovita. Kooperacijske in druge povezave so zgolj formalne ali pa poslovno nezanesljive. Proizvodni ciklus (od naročila do odpreme blaga) je dolg in zlasti v tujini nekonkurenčen, zato plačila pritekajo pozno.

V večjem ali manjšem obsegu veljajo gornje ugotovitve tudi za Brest! Znano je, da

smo zaključili prvo trimesečje z izgubo v višini 780 milijonov dinarjev. Le s precejšnjimi naporji v proizvodnji in v prodaji nam je uspelo v aprilu in v maju zavreti trend hitrega naravnjanja izgube, čeprav ostaja problem otepanja z nelikvidnostjo.

Kje so vzroki slabega poslovanja?

Omenili smo že zunanje vzroke, ki vplivajo na slabe rezultate (inflatornost, motnje na trgu, administrativni posegi, ki ovirajo zanesljivo načrtovanje), toda to še niso vsi. Prav gotovo je del vzrokov tudi pri nas in v nas samih. Vsak od nas najbolje ve zanje v okolju v katerem dela in če smo dovolj samokritični: vsakdo najbolje pozna predvsem svoje pomanjkljivosti. Naše napake segajo od slabe organiziranosti, preko nestrokovnosti in premajhne delovne zagnanosti do lažne solidarnosti in celo do kriminala.

Zakaj pišem o tem? Hoja na robu je vedno nevarna zadeva. Zato je prav, da se od roba odmaknemo vsaj za nekaj korakov. V Brestu smo to doslej vedno zmogli. Zakaj ne bi tudi tokrat? To pa nam bo uspeло le, če bomo začutili, da je Brest resnično naš, da je to organizacija, ki so jo (smo jo) zgradili tudi s samoodpovedovanjem v vseh preteklih letih. Če bomo vsaj malo povečali vsak svoje fizične, predvsem pa tudi umske — organizacijske in druge poslovne napore, uspeh ne more izostati. V prispolobi ocenjujem, da v Brestu ni odprta kakšna velika pipa, iz katere bi odtekal dohodek — nedvomno pa kaplja iz mnogih pipic. Prišel je čas, ko jih moramo zapreti. Tako ali drugače.

Naj pojasnim ta poziv.

Kaj moremo oziroma moramo storiti?

Z nakopičenimi težavami lesne industrije je seznanjen tudi izvršni svet Slovenije. Prav tako smo njegove predstavnike posebej seznanili o gospodarskem stanju na Brestu in o potrebnem saniraju — zlasti o saniraju temeljne organizacije Pohištvo. Istočasno so potekale tudi ustrezne povezave v Ljubljanski banki — Gospodarski banki in v Sozdu Slovenijales.

Skupaj smo ugotovili, da glede na splošen gospodarski položaj ni mogoče pričakovati večjih »odrešilnih sredstev«. Kaj nam torej preostane? Enako kot po velikem požaru v letu 1959: NASLONITI SE MORAMO NA LASTNE SILE! To zdaj ni več parola, to je nujnost. In te lastne sile, dragi sodelavci Bresta, to smo mi, vsak od nas. Komur beseda BREST pomeni besedo KRUH, ne bo nič spraševal: kdaj, zakaj, kako? Tisti, ki še ne vedo naj zvedo: takoj, za sebe in za druge, po najboljših močeh.

Kadar se odpravljamo na pot, moramo seveda vedeti v katero smer bomo šli! To zahtevajo od nas tudi izvršni

svet, banka, občina in druge institucije. Vse so izrazile pripravljenost za podporo, a le v primeru, ko bomo sami storili prve korake in odpravili tudi večino svojih (pa če jih priznamo ali ne) pomanjkljivosti.

Načrtovanje, zlasti dolgoročno je v opisanih pogojih seveda izredno težavno. Pa vendar ga bomo morali zastaviti. Storiti pa bomo morali tudi še kaj drugega, kar zadeva tekoče poslovanje. Med najvažnejšimi nalogami je kadrovska utrditev, še zlasti kar zadeva vodstvo delovne in po potrebi temeljnih organizacij. V nadaljevanju pa se kažejo kot neizogibne naslednje dejavnosti, ki se jih bomo morali sistematično lotiti:

1. Ponovno pregledati vse programske usmeritve Bresta in po potrebi spremeniti srednjoročni in dolgoročni načrt na podlagi realnih pogojev poslovanja, tako da tudi po novem obračunskem sistemu nobena temeljna organizacija ne bo poslovala z izgubo.

2. Na podlagi opredelitev dejavnosti ter delitve dela preučiti vso sedanj poslovno in samoupravno organiziranost (tako v okviru tozdov in DO kot v ognisih do sozda in do naših širših povezav).

3. Za težavno prehodno obdobje izdelati sanacijske programe vseh ogroženih temeljnih organizacij Bresta — zlasti tudi glede investiranja v smislu prednosti investicij po kriteriju večje donosnosti.

Posebno pozornost bomo zaradi aktualnosti posvetili sanacijskemu programu za Tozd Pohištvo v povezavi s sanacijo v Tozd Jelka oziroma izvajanjem sprejetega programa v ta namen.

4. V odnosih med tozdi vzpostaviti zdrave tržne odnose, ki naj odkrijejo žarišča slabih rezultatov. Šele v drugi fazi — torej v primerih motnosti poslovanja — bomo nastopali z ustreznimi ukrepi saniranja oziroma solidarnosti. (nadaljevanje na 2. strani)

Notranjska idila

Izglasovali smo program „Za zdravje“

Občani občine Cerknica smo na referendumu, ki je bil 18. junija v organizacijah združenega dela, 21. junija pa v krajnih skupnostih, rekli »za«. S tem »za« smo izrazili spoznanje, da le sami, z lastnimi sredstvi in prizadevanji lahko krovimo podobo in kvaliteto današnjega, predvsem pa jutrišnjega življenja.

Po neuspehem referendumu pred dvema leti so lansko je-

nica razpisal referendum o uvedbi samoprispevka za novo zdravstvene postaje v Starem trgu in izgradnjo zdravstvenega doma v Cerknici.

Izid glasovanja za uvedbo samoprispevka v občini Cerknica je bil naslednji:

Na podlagi takšnega izida bo skupščina občine Cerknica na svoji 14. redni seji, ki bo 7. julija 1987, sprejela sklep o

Skušali bomo opraviti dva popravna izpita. Prvi je praktično že za nami, govorili bomo le še o njegovi oceni. Drugi pa nam nalaga obvezno, da sprejeti program izpeljemo v celoti in tako skušamo povrniti zaupanje ljudi, ki so ga izgubili zaradi napak in izvedbah programov iz preteklih dveh samoprispevkov.

Le na ta način bomo ustvarili pogoje za izpeljavo vseh

Ročno brušenje v masivi

nacije se moramo lotiti organizirano, sicer bo prišlo do pretresov. Sirša družba bo ponudila roko le tistem, ki bo

Z. Zabukovec

O osebnih dohodkih

V letošnjem letu je bilo o osebnih dohodkih v sredstvih obveščanja že veliko povedanega. O tej temi vsi zelo radi govorimo načelno, težje pa je delavcem, ki se s temi vprašanji konkretno ukvarjajo v organizacijah.

Osebne dohodke v letošnjem letu določa interventna zakonodaja v odvisnosti od dosežene ravni osebnih dohodkov v lanskoletnem zadnjem četrtletju in od doseženih rezultatov v letošnjem letu (povečevanje produktivnosti in dohodka na delavca). Doseženi rezultati naših temeljnih organizacij in delovne skupnosti v letošnjem prvem trimesečju niso dopuščali dviga osebnih dohodkov ob upoštevanju določil zakona oziroma pravilnika. Ker zakon dopušča tudi izdelavo periodičnega obračuna mesečno, smo izdelali periodični obračun tudi za prve štiri mesece, ker smo imeli v aprilu nekoliko ugodnejše rezultate. Na tej osnovi smo ugotovili porast osebnega dohodka na delavca za celotno delovno organizacijo povprečno v prvih štirih mesecih v primerjavi s trimesečjem 1987 za 19 odstotkov.

Na podlagi teh rezultatov smo ponovo izračunali možnost porasta mase, sredstev za osebne dohodke po temeljnih organizacijah in nato skupno za raven delovne organizacije. Po določilih zakona oziroma pravilnika in na osnovi ugotovljenih rezultatov smo izračunali, da smejo sredstva za osebne dohodke porasti največ za 19 odstotkov na ravni delovne organizacije. Pri tem je treba posebej poudariti dejstvo, da moramo najmanj takšne rezultate oziroma takšen porast dohodka na delavca in produktivnosti doseči tudi ob polletnem obračunu, sicer bomo morali — glede na zakonska določila — naše osebne dohodke poračunavati (vračati). Večji dvig osebnih dohodkov glede na obveznosti vračanja je še posebej problematičen zaradi manj ugodne rasti fizične proizvodnje in zaradi strokovnih ocen, da se bodo razmere na prodajnem in finančnem tržišču v prihodnjih mesecih zelo zaostrike.

V drugem polletju letošnjega leta pa lahko za ugotavljanje primernosti razporejanja dohodka na osebne dohodke in akumulacijo uporabljamo tudi spremenjeni in dopolnjeni družbeni dogovor, ki daje usmeritve za to področje. K njemu je možno pristopiti ter ga neposredno uporabljati; najprej tako, da uskladimo naše letne planske akte z določili dogovora, kasneje pa uskladimo tudi samoupravne splošne akte, kar pa zahteva daljši postopek.

Pri tem moramo poudariti, da dogovor določa zelo natančen izračun možne mase sredstev za osebne dohodke, in sicer glede na dejansko ustvarjeni čisti dohodek organizacije v primerjavi s čistim dohodom, ki se ugotovi na podlagi dolgoročnih gibanj elementov razporejanja dohodka in čiste (nadalevanje na 3. strani).

KRAJEVNA SKUPNOST	Upravičenih glasovalcev	GLASOVALO		Z A		P R O T I		NEVELJAVNE NI GLASOVALO	
		število	%	število	%	število	%	število	%
CERKNICA	1506	1400	92,96	1060	70,39	335	22,24	5	0,33
RAKEK	1299	1182	90,99	751	57,81	416	32,02	15	1,16
BEGUNJE	523	444	84,89	236	45,12	194	37,09	14	2,68
CAJNARJE – ŽILCE	235	221	94,04	154	65,53	64	27,23	3	1,28
NOVA VAS	797	721	90,46	513	64,36	188	23,59	20	2,51
GRAHOVO	558	545	97,67	313	56,09	216	38,71	16	2,87
LOŠKA DOLINA	1206	1101	91,29	649	53,81	434	35,99	18	1,49
KS SKUPAJ:	6124	5614	91,67	3676	60,03	1847	30,16	91	1,48
TOZD SKUPAJ:	4937	4758	96,37	2702	54,73	2020	40,91	36	0,73
OBČINA SKUPAJ:	11061	10372	93,77	6378	57,66	3867	34,96	127	1,15
								689	6,23

sen stekle priprave za razpis novega referendumu.

Po široki javni razpravi, ki je potekala vso letošnjo po-mlad je skupščina občine Cerk-

nicu razpisal referendum o uvedbi samoprispevka za novo zdravstvene postaje v Starem trgu in izgradnjo zdravstvenega doma v Cerknici.

V. Šega.

načrtov in nalog, ki smo jih to-krat, ob programu »za zdravje« za nekaj časa odložili.

Tudi Brest posluje v administrativnih in tržnih vrtincih

(nadalevanje s 1. strani)

To velja predvsem za finančno, kooperacijsko in zunanjotržovinsko (devizno) poslovanje.

5. Na področju kadrovske politike pripraviti za spremljanje vseh omemnejnih nalog pogoje za bistven preobrat; tu bo moral posebno vlogo odigrati tudi spremenjen način nagrajevanja. Če družba oziroma mi sami tega ne bomo omogočili ali sprekeli, bomo zapisane naloge izvajali vse preveč počasi in medlo, verjetno celo neučinkovito.

7. Nadaljevali bomo (tudi zaostreno) izvajanje abecede poslovanja v zoženih pogojih, kamor sodijo poleg običajne delovne discipline, reda in sodelovanja zlasti:

— analiziranje dohodkovnosti vseh načrtovanih izdelkov, vključno z analizo vrednosti oziroma z zniževanjem vseh vrst stroškov,

— analiziranje in uvajanje možnosti pozitivnih dohodkovnih sprememb v zunanji in notranji kooperaciji, — zmanjšanje vseh vrst zalog, — ponovna preveritev vseh investicijskih vlaganj tudi še za 1987. leto in določitev njihovega prednostnega reda,

— okrepitev razvojnega dela,

— učinkovitejše vzpodbujanje inovacijske dejavnosti.

Nalog je še več, mnoge od njih že potekajo. Zahtevajo pa seveda veliko pripravljenost vseh delancev Bresta, predvsem pa tudi vodilnih in tistih, ki organizirajo delo drugih. Menim, da so nedelavnost, alkoholizem pri delu, površnost in nekakovostno delo večkrat posledica slabe organiziranosti in nepristnega sodelovanja med ljudmi. Če temu dodamo še nizke osebne dohodke, je pogojev za slab rezultat že dovolj.

Zato se moramo vsi zavedati ciljev gibanja, ki ga želimo oziroma moramo ustvariti v Brestu:

— odpraviti jalovo (nepotrebno) delo,

— preprečiti nepotrebno ponavljanje del ali celih dejavnosti,

— opuščati nedonosno proizvodnjo in uvajati novo (pre-strukturiranje),

— zagotoviti večjo strokovnost in boljšo kakovost na vseh področjih: kakovost dela na splošno, kakovost izdelkov in kakovost medsebojnih odnosov,

— odpravljati zgolj mezdni (najemniški) odnos, kar pomeni povečati zanimanje vsakega Brestovega delavca za Brestovo poslovanje, povečati koristno samoinicativnost, smisel za dobro gospodarjenje,

— osnovni cilj pa je seveda vzpostaviti zdravo, dohodkovno trdnejšo proizvodnjo oziroma poslovanje v celoti.

Opisane naloge in cilji niso lahki. Večkrat bomo morali ukrepati tudi tako, kot doslej nismo bili vajeni. Delegate v delavskih svetih in vse nas čakajo hude dileme in preizkušnje. Pojavila se bodo vprašanja kot so: potreba po pogostem prerazporejanju zaposlenih, nujnost večjega izobraževanja in prekvalificiranja delancev, morda celo določen obseg brezposelnosti, potreba po boljšem sodelovanju z združenim delom izven Bresta in podobno. Skratka, izkoristiti in uskladiti bomo morali vse svoje fizične, umske in materialne sile, da bomo konkurenčni.

Izbire nimamo več. To so naše dolžnosti in pravice. Sa-

Svoj prispevek »za zdravje« so dali tudi naši najmlajši, ki so sodelovali v likovnem natečaju

Krpanov rod

3 junij
1987

KRPANOV ROD — priloga Bre-

stovega obzornika.

Gradivo zanje so pripravili učen-
ci osnovnih šol občine Cerknica
pod vodstvom njihovih mentor-
jev. Uredil Janez Praprotnik.
Izid priloge je omogočila občin-
ska izobraževalna skupnost.

To številko posvečamo vsem notranjskim borcem za svobodo ob praznovanju 45. obletnice ustanovitve NOTRANSKEGA ODREDA.

Prilogo so v celoti sestavili učenci osnovne šole iz Cerknice, ki nosi ime te slavnih partizanskih enot. Množično so se odzvali na razpis raziskovalne naloge in pripravili za tri številke prispevkov, tako da bomo jeseni z objavami nadaljevali. K sodelovanju vabimo tudi vse druge šole v občini, ki se doslej niso odzvale, naloge pa bomo razširili tudi na osnovne šole iz sosednjih občin (RIBNICA, LOGATEC, ČABAR), ki so izrazile željo po sodelovanju. Tako bodo tudi učenci prispevali svoj delež k zgodovini NOTRANSKEGA ODREDA in odporniškega gibanja v našem delu domovine.

UREDNIK

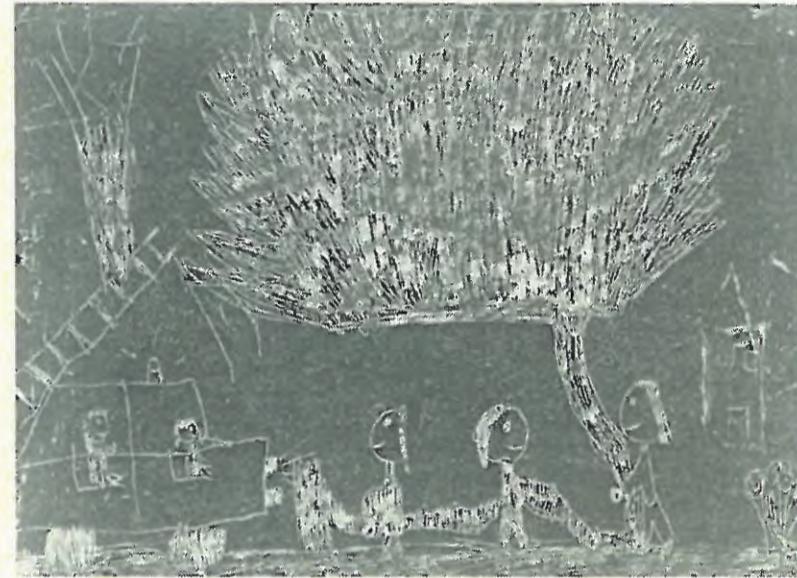
osem glad živine, tri prašiče in polovili kure. Nanosili so seno in na kup navrgli še kavč ter zažgali. V gradu so hranili veliko nagačenih živali, dragocene knjige in starinsko pohištvo, a je vse zgorelo. Pozneje so povedali, da so iskre velikega plamena letele prav do vasi Zales.

Lastnik gradu Karel Kovač tedaj ni bival v gradu. V spodnjih prostorih pa je živel Bečajeva družina. Ostala je brez strehe nad glavo in brez premoženja.

Naslednji dan ob štirih zjutraj, ko je bilo še mračno, sta žena in mati šli znova iskat Janeza. V bližini cerkve sv. Urha je v jami za grmom mati zagledala truplo Jožeta Pirmana, pod njim pa Janezovo. Sina je spoznala le po obleki, ker je bil obglavljen, imel je zlomljeno ključnico, brez desnega čevlja. Strašen je bil pogled na zmrcvarjeni trupli.

Posmrtnе ostanke so shranili na pokopališču pri sv. Trojici. Žena si je morala sposoditi deske, da so truplo njenega moža lahko položili v krsto.

Marija Bečaj je s triletnim sinom in enoletno hčerko ostala pod milim nebom. K sreči je bilo vsaj lepo vreme. Kuhala

Anja Hitij, 1 a

je na starem štedilniku, ki je ostal v hlevčku za kure. V tolažbo so ji bile obdelane njive.

Marija Bečaj je stara že 73 let, a še vedno obdeluje njive v okolici razvalin gradu. Kljub trpljenju in grozotam, ki jih je doživelja, je korajžna žena. Ko se spominja hudih časov, ne more zadržati solza in potoži, koliko hudega je napravila vojna.

Zapisala:
Tanja Mestek, 7.c
7.5.1987

z 12 drugimi možmi iz vasi. Odpeljali so jih v Žilce, kjer so bili 6 tednov zaprti. Potem so jih odpeljali še za 4 dni na Bloke v zapor, nato pa jih od-

Primož Furlan, 4 a

Pripovedovala je Alojzija Žnidaršič — roj. Milavec (23. 1. 1936 v Osredku).

Moja mama je bila še otrok, ko se je začela druga svetovna vojna. Sama pravi, da grozot, ki so se zgodile, ne bo mogla pozabiti, saj se jih iz spomina ne da izbrisati.

Povedala mi je, da so marsikdaj ostali brez večerje. Če so zaslišali rahlo trkanje na vrata hlevčka, ki je bil ob hiši, je mati nagnala otroke brez večerje spat. Ko jih je spravila iz kuhinje, je previdno odprla hlevska vrata in vstopila sta dva partizana, brata od matere in očeta. To sta bila Štefan Milavec-Jager in Jože Zalar (najbrž je bilo njegovo partizansko ime Ljubo).

Pojedla sta, se malo odpočila in ogrela. Ob odhodu jima je gospodynja naložila vsakovrstne hrane, da bi jo odnesla tovarišem v gozd. Preden sta stopila ven, sta vedno nekaj časa oprezala, potem pa ju je vzela noč.

Eden najstrašnejših dogodkov je bil, ko so ubili Milavčevega Lojza, očeta moje mame.

Prebivalci Osredka so imeli v dolini ob Črem potoku žago, ki so jo uporabljali vsi, saj je bila last vasi. K Milavčevemu očetu pa so prišli partizani

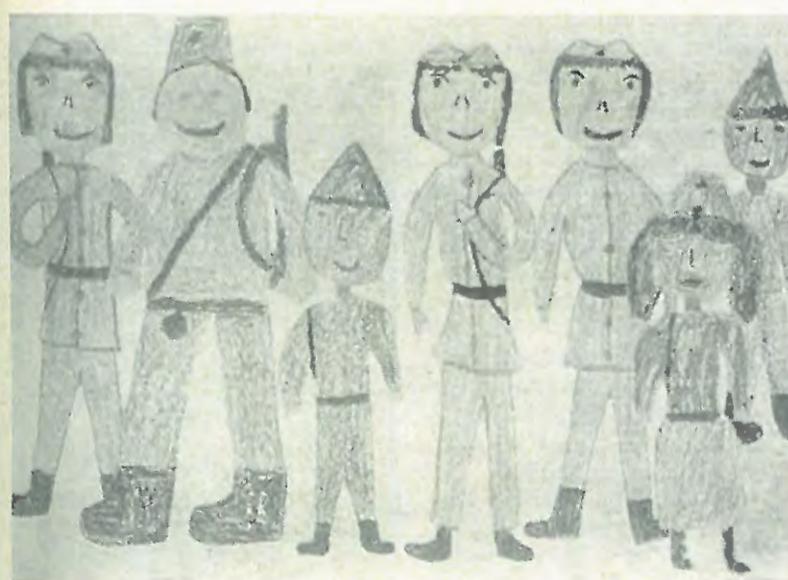
Marjeta Cvetko, 3 a

vedli na Radlek, kjer so jih 15. junija 1942 ustrelili na Lanisčih.

Mlada mati s šestimi otroki je ostala sama. Še vedno pa je rada pomagala partizanom.

31. oktobra 1943 pa so nad vas priletela štiri nemška letala. Po kratkem preletavanju so záčeli sipati z bombami ogenj in smrt na vas. Po maminem pripovedovanju je napad trajal približno 45 minut. Veliko hiš je pogorelo do tal, med njimi tudi Milavčeva hiša. Brezdomci so se morali seliti in šele po vojni so spet začeli obnavljati svoje porušene domove.

Marijana Žnidaršič, 7.c
OŠ Notranjski odred Cerknica

Kristina Korošec, 4 a

V snežniških bolnišnicah

Pripovedovanje tovariša Antona Klančarja-Tonija

Tovariš mi je pripovedoval le posamezne zanimivosti iz življenja med vojno.

Z okupatorji se je srečal leta 1941 v Cerknici, kjer so ga Italijani zaprli za pet mesecev. Na Reki so mu sodili zaradi žalitve italijanske armade. Ponovno so ga zaprli januarja 1943, ko je bil obsojen zaradi delovanja v OF. Zaprt je bil v Cerknici dva meseca in pet mesecev v Logatcu do kapitulacije Italije (1943). V partizane je odšel v Notranjski odred. Naloga Notranjskega odreda je bila takrat zaščititi partizanske bolnice v snežniških gozdovih. V bolnici je bilo okrog trideset zdravih borcev in zdravniškega osebja. Zdravilo pa se je od 300 do 400 ranjenih partizanov. V času sovražnikovih ofenziv so težko ranjene partizane poskrili v bunkerje v zemlji in kraških jamah, ranjenci, ki so lahko hodili, pa so šli z zdravimi partizani v gozd. Partizani, ki so varovali bolnice, se niso borili s sovražniki, temveč so se vedno umaknili v gozdove, zato da ne bi odkrili bolniških barak. Kljub temu so nekoč sovražniki prišli do barak druge postojanke in jo začgali. Najprej niso našli ničesar, ko pa je že skoraj pogorelo, so se prežigala tudi vrata v skrivno omaro, kjer so bili arhivi. Te so zaplenili.

Tovariš Klančar je bil najprej kurir, nato pa obveščevalec. Napredoval je v komisarja ene od šestih postojank. V času, ko je bil pri partizanih, je bil oborožen z različnim orožjem. Imel je puško, puškomitrailjez in brzostrelko. Ranjen-

ce so vozili v bolnico z Notranjske, Primorske in Dolenjske. Največ ranjencev je bilo z Notranjske in Dolenjske, to je z območja delovanja 7. korpusa. Na Primorskem je deloval 9. korpus.

Varovanje bolnišnice je bilo zahtevno, saj so morali vse sledove do bolnišnice zabrisati, tudi pozimi. Pozimi so sneg nametali na sledove, nato pa s siti (sejali in) posejali, da se ni videlo poti.

Na Nadleškem polju so pravili letališče za zavezniška letala. 20. junija 1944 so priletaла prva letala in naložila ranjence iz bolnice v snežniških gozdovih. Ameriška letala so priletela večkrat tedensko.

Po navadi so priletela zvečer tri ali štiri letala. Na vsakega so naložili 30 do 40 ranjencev.

Upravnica bolnice je bila dr. Božena Ravnik, partizansko ime Nataša. Leta 1944 je dobila čin majorja.

Komandant je bil Rafael Martinčič, partizansko ime Rafael. Doma je bil iz Pudoba.

Komisar na upravi bolnice je bil najdalj Janez Nedog.

Borec III. Notranjskega odreda

Jože Kos, rojen 16. 2. 1927, je bil borec III. notranjskega odreda v 2. bataljonu.

V partizane je odšel po kapitulaciji Italije. Ob prihodu Nemcov je zaradi delovanja v SKOJ odšel v partizane. Ker so bili mladinci dobro organizirani, je še pred odhodom v partizane dobil težki mitraljez in vzpostavil zvezo s partizani. Pridružil se jim je v Loški dolini na Križni gori. 3. notranjski odred je imel nalogu, da zaščiti ljudi, spremila ranjence in transportne prek zasedenih območij do osvobojenega ozemlja v Beli krajini. Deloval so na Notranjskem od Logatca do Prezida. Ranjence so spremljali do letališča v Nadlesku v Loški dolini. Enota je štela približno 200 mož, ki so bili v glavnem domačini, vmes je bilo tudi nekaj Rusov. Spremljanje transportov je bila tajna stvar, saj borgi niso vedeli, koga in kaj spremljajo, paziti so moral le na zaščito. Hrane za transporte jim ni bilo treba preskrbeti, saj so za to skrbeli rajonski odbori OF. Zdravila za ranjence so prav tako doobili od aktivistov OF. Notranjski odred je imel tudi nalogu preprečevati nemški vojski prevoz vojakov in blaga na fronto v Italijo. Zato so skoraj vsak teden minirali železniško progo proti Trstu.

Proti koncu maja 1944 je Notranjski odred na železniški progri med Rakekom in Postojno zaminiral tovorni vlak z bencinom. V tej akciji je bil tovariš Kos ranjen. Akcija je bila velikega pomena, saj bencin ni prišel na zahodno fronto. Uničili so dva vlaka, in ubitih je bilo nekaj Nenicev.

Borili so se največ z domobranci. V enem izmed napadov pri Cerknici so skupini domobranci zaplenili orožje in mule.

Junija 1944 so se na Gradišču na Slivnici »srečali« domobranci in partizani. Partizani so imeli v svojih vrstah izdajalca. Bil je pomočnik mitraljezca. S tem, ko je odvrgel zabolj s strelivom, je dal znamenje domobrancem, naj napadejo. Sam pa je pobegnil. Ta fant sedaj živi na Rakitni. V tej akciji so domobranci ujeli enega partizana, partiza-

Upravnik je bil dr. Piot iz Novega mesta, po končani vojni pa je bil ortoped do smrti v bolnici v Valdoltri. Nekaj časa je bil komandant bolnice Lipe iz Ljubljane, z njim je bil komisar Anton Klančar-Toni.

Ko je bil še doma, so se aktivisti srečevali večkrat z odredovci iz Cerknice in iz Rakovške čete na gmajnah v okoliških gozdovih in tudi na kolcih.

Tovariš Klančar mi je povpeljal tudi tole:

Janez z Blok, Ludvik z Dolenjega Jezera in Lojze iz Ribnici so bili tudi v bolnišnici v Snežniku. Na terenu so jih ujeti belogradisti in jih zaprli. Vabili so jih v svoje vrste. Fantje so pristali, da bodo sodelovali. Nekaj dni so bili z njimi in dečki, kot jim je bilo ukazano. Toda kmalu so se vrnili v bolnišnico. Tam so se zelo začudili, saj so mislili, da jih ne bo več nazaj. Vsi trije pa so dobili odlikovanje hrabrosti.

O tovarišu Klančarju je v II. Notranjskih listih pisal Tone Kebe.

Anita Zigmund, 7. c
3. maja 1987

Zoran Vidmar, 3 a

JANEZ MAVKO O NOTRANJSKEM ODREDU

15. junija 1944 je bil štab Notranjskega odreda pri Landovcu v Žerovnici, to je tretji milin ob Žerovniščici. Komandant je bil Ludve, ki je pozneje padel na Dolenjskem.

Borci, ki se jih tovariš Mavko spominja, so bili: Miro Gričar, Tone Obenč, Šilc iz Ribnice, Lampič, Janez Hribljan, ki je padel na Glini, Jože Hribljan, ki je padel pri Sv. Ani, Janez Jenc, Rajko, Oton, učiteljica Jelka.

Notranjski odred je hodil na Slivnico vznemirjat okupatorja. Partizani so šli na Slivnico z grahovske strani, okupatorji pa iz nasprotne. Nemci so 25. junija 1944, na nedeljo, izvedli hajko v Žerovnico, ker so zvezdeli, da so v vasi partizani. Partizani so bili obveščeni pred hajko in so se pravočasno poskrigli v gozdove. Nemci so prišli k Mekavčevim, kjer so tudi bili partizani, saj je bilo vse shojeno, in so spraševali, kam so šli partizani, vendar domačini niso vedeli, saj so partizani izginili že ponoči.

Partizani so bili oboroženi s puškami in ročnimi bombami. Partizani so spomladi 1944 izvedli vpoklic v vojsko.

Domačini — možje so šli 27. marca 1944 na nabor v Stari trg. Pregledala jih je partizanska vojaška komisija, če so sposobni za puško. One, ki so bili sposobni, so razdelili v čete in bataljone. Tiste, ki niso bili sposobni, so poslali domov.

Pripovedoval: Janez Mavko-Mekavc iz Žerovnice.

Samo Zigmund
30. april 1987

Simona Perčič, 4 a

Januš prioveduje

Janez Intihar-Januš, rojen 20. 12. 1924 na Ulaki na Blokah.

BATALJON LJUBA ŠERCERJA

V bataljon Ljuba Šercerja sem vstopil 7. 5. 1942, v 3. četo — Kožlješko. Z menoju so šli takrat v partizane še brat in pet sosedov. 18. 5. 1942 pa so za nami prišli še drugi brat in dva fanta iz vasi. Torej smo bili v četi trije bratje. Najstarejši je bil rojen 1915. leta, drugi 1922. in jaz 1924. leta. Takrat nisem zamudil nobene akcije. Rajši sem šel v akcijo kot na stražo. Tako sem velikokrat zamenjal tovariša.

Bataljon Ljuba Šercerja je štel tri čete. Prva četa je bila v Vintgarju Iške, druga na območju Preserja in tretja na območju Kožljeka. Bataljon je deloval v Ljubljanski pokrajini, na Krimu, okoli Mokrca, do Cerknice, Borovnice, včasih pa je zašel tudi čez železniško progno na Horjul.

MINIRANJE PROGE

10. ali 12. 5. 1942 smo šli minirat progo med Ivanjim selom in Logatcem. Tu sem doživel ognjeni krst. Od takrat smo hodili v skupini pet ali šest borcev z enim mitraljezom, redno enkrat ali dvakrat tedensko minirat progo na Verdu, okoli Borovnice in Logatca. Minirat je večkrat prišel neki Januš z Verda, ki je bil hlapec pri grofu Galetu v Bistri. Bil je star miner. Zaminiral je tudi borovniški most ob razpadu stare Jugoslavije.

Naloga bataljona je bila tudi sprejemanje novih borcev, ki so prihajali predvsem iz Ljubljane in okolice ter jih usmerjati v druge enote. To je bila pomembna naloga, ker je bil naval v partizane v aprilu in maju 1942 zelo velik. Ker sem hotel biti v vsaki akciji, me je brat nadzoroval in opominjal na nevarnost. Tega sem se naveličal in izstopil sem iz tretje čete.

PARTIZANSKA KONJENICA

Vključil sem se v novo ustanovljeni konjeniški vod. Ustanovljen je bil junija 1942 na Zakotku pri Rakitni. Anton Kovač-Brzi iz Preserja je dobil nalogu, da zbere konje. Konje je mobiliziral po Brestu, Igu, Iški vasi in drugod. Tako je

zbral 20 ali 22 konj. Ker se je vod hitro gibal, je imel nalogo, da priskoči na pomoč četam in drugim enotam, ki so se na tem območju spopadale s sovražniki. Na konjih smo tudi hitreje in spretneje patruljirali. Tudi kurirji so na konjih lažje vzdrževali zvezne. V tem vodu so bili še Ivan Kovač-Orač, Anglež Frenk, Novozelandec, Gogo (star 12 ali 13 let iz okolice Ljubljane. Menda so mu okupatorji očeta ubili, mater pa internirali. Imel je tudi svojega konja) ter Janez Kramar iz Iške vasi in fantje iz Preserja, Kamnika, Iga in Iške vasi.

Julija 142, ko se je bližala ofenziva, smo bili pregnani z Rakitne in smo šli na Mokrc. Istočasno se je umaknila tudi druga četa — Preserska, ki je delovala med Preserjem in Rakitno, na Mokrc. Spoznali smo, da se med ofenzivo ne bomo mogli s konji ogniti sovražniku. Konje smo razsedlali, sedla skrili v gost mlad smrekov gozd, konje pa spustili, da so se razbežali. Naš vod se je pri-družil Preserski četi in krenili smo čez Rupe do Kotla pri Novem potu. Ravno takrat je tja prišla tudi bolnišnica, ki jo je vodil Peter Gala. Tu so bili tudi ranjeni, ki so bili kasneje pobiti v jami Ogenjci. Tam smo se združili.

22. 7. 1942 smo se reorganizirali. Postal sem vodnik četrtega voda druge Preserske čete.

SMRT PRI KARLOVICI

Naslednji dan smo odšli na Karlovico in Plosovo. 24. 7. 1942 zgodaj zjutraj so iz Velikih Lašč prišli Italijani. Bilo jih je 500 ali 600. Vzel sem 12 borcev z enim mitraljezom, ki ga je nosil Dalmatinec Frenk. Položaje smo držali na vrtovih, kjer so bile ruševine starih hlevov. Italijani pa so bili ob šoli na Karlovici in ob gostilni. Tu je padel Avgust Svete. Rekel sem mu, naj gre pogledat čez skale, da ne bodo Italijani prišli gor. Takrat je padla bomba iz minometca in ga je zasulo, tako da ga nisem mogel odklopiti. Ta položaj smo držali do petih ali šestih popoldan, da so se vsi lovci in bolnišnica umaknili čez Žimarice na Travno goro. Kasneje smo prišli za njimi. Tam smo se razšli.

S svojo četo sem šel v Glažuto. Tu je bilo več partizanskih enot, ki pa so se že pred nami umaknile na Kočevsko — na Rog in proti Medvedjeku. Naš komandant Jaka Rihard je vedel, da mora v glavni štab Slovenije na Rog in vzel je desetino borcov. V četi nas je ostalo 72. Rekel sem, da ne grem naprej proti Kočevskemu in predlagal, da gremo nazaj, ker vem za terene, kjer bi se lažje umaknili, kajti v Rogu bo veliko enot. Obrnili smo se čez Jelenov žleb v smeri Ravne na Blokah do Runarskega. Na Runarskem je bilo veliko Italijanov.

ZASEDA

Ko smo šli proti vasi, smo prišli pred bunker in padli v zasedo. Bežali smo v hosto proti Ravnam. Ko smo se zbrali, smo ugotovili da manjkata Ivan Kovač-Orač in njegova sestra Julka-Tjaša. Mislimo, da sta padla, vendar smo kasneje na Krimu ugotovili, da sta se zapletla v vozove in koše, ki so jih imeli vaščani skrite. Potem sta šla pod Boncarjem po Iški na Krim. (Julka je padla novembra 1943 kot komisarka, Orač pa so že jeseni 1942 ujeli in ubili).

Kurir

»RAZPAD« PARTIZANSKE VOJSKE

Sklenili smo, da gremo na Primorsko. Vodil sem jaz. Sli smo čez Črne doline, na vrh Javoršč proti Loškemu potoku in v Retje. Nad Retjami smo postavili kotle pod neko streho, da bomo nekaj skuhalni. France Brezec, jaz in še nekdo smo šli v vas, ker sem poznal ljudi. Z vrednostnimi boni smo kupili ovco, krompir in nekaj fižola. Tovariš je odnesel živila v tabor. Midva s Francetom pa sva iskala domačine, ki so ušli iz enot in razglašali razpad partizanske vojske. Hotela pa sva nekoga, ki bi nama natančno povedal, za kaj gre, čeprav sva vedela, da to ni res. Ko sva se vrnila v tabor, so bili vši tovariši razoroženi, brez zvezd in činov. Komisar Jože Molek-Puntar iz Preserja je sklical sestanek in rekel, da naj se vsak reši, kakor se zna. Najbolje po dva ali trije skupaj. Bil sem proti in predlagal, da ostanemo tisti, ki smo oborženi, skupaj, da se bomo lažje reševali. Zatem so priletela sovražna letala, tako da smo kotle prevrnili in odšli lačni čez Kavke na vrh Racne gore. Na vrhu sva z Brezcem zapustila četo in pred mrakom odšla v Vrhniko k terencu Tonetu Zigmundu. Povedala sva, da

Katja Jerič

nas je tu 72 in naj nam skuha krompir. Italijani pa so takrat šli iz Starega trga čez Markovec proti Poljanam. Predela, kjer je bila četa, nismo pregledal, ker je bilo preveč skalnato. Midva sva šla z njimi vzporedno, da so naju domaćini iz Kota videli. Potem smo šli s tovariši v vas jest. Zatem smo šli na Loški grad, kjer smo prespal. Italijanska postojanka je bila v Ložu. Naslednjdan, 29. 7. 1942, zjutraj smo šli čez Pogačo na Bloško polico. Pri Mežnarjevi hiši smo se ustavili in spet sva šla z Brezcem h Kovačevemu Jožetu in mu naročila, naj gre poklicat Tončkovega očeta. Kmalu sta nam prinesla hrano. Povedala sta nam, da je v vasi še šest italijanskih kamionov, ki so se pripravljali za odhod. Vendar nikakor niso odšli. Sli smo čez dolino po njivah, istočasno pa tudi Italijani proti Blokam. Videli so nas, a si niso upali streljati. Sli smo čez Studeno, čez Radljek, Slivnico v Podslivnico. Od tod pa spet proti Krimu. Še danes se čudim, kako sem tako mlad vzdržal take marše. Ponosen sem, da sem bil v tem odredu, ki je bil zares bojevit in vztrajan.

V začetku maja 1942 smo (3. četa) doživel prvo borbo, ko so šli Italijani proti Svetemu Vido in so požgali Čohovo. Nam je nekdo pritekel povedat, da začigajo okoli Svetega Vida.

SPOPAD V RIGLU

Hiro smo tekli čez gmajno, da bomo Italijane ustavili pri odcepnu na cesti od Cajnarjev za Ponikve, v graben Rigel, kjer teče potok Mrzlek. Mislimo, da jih bomo tam ustavili, vendar smo se ušteli. Italijani, ki so bili s kamioni, so že prišli v Topol in ko smo začeli streljati za njimi, so nam kmalu prišli za hrbet. Bili smo v dolini kot v kotlu. Bežali smo po grabnu, vendar niso nikogar poškodovali. Le moj sosed je izgubil puško, ker ni imela jermenja. Mihov Andrej pa je občal mrtev, ker ga je kap, ko se je vroč hladil z mrzlo vodo. Franc Hribar, moj sosed z Ulake, pa si je zvrl nogo in se zavlekel v kup smrečja ter postal živ. Šel je domov, kjer ga je zdravil še italijanski zdravnik. Vendar pa ga je sosed izdal in so ga Italijani ubili.

KOLESARSKA ČETA

Kolesarska četa je bila ustanovljena v okolici Čohovega.

Vodil jo je Miha Korošec s Koščakov. V četi so bili še Franc Rudolf, Franc Štritof, Žan Štritof in še Korošec s Koščakov in drugi, v glavnem fantje iz okolice Svetega Vida. Junija 1942 smo konjenica in kolesarji napravili parado. V nedeljo popoldan ob dveh smo šli na konjih iz Rakitne do Selščka, kjer smo se dobili s kolesarji, ki so se pripeljali s Svetega Vida in potem smo skupaj krenili v Begunje do današnjega New Yorka in nazaj. Italijani pa so s Slivnico streljali na nas. Zime so bile hude, predvsem za nas, ker nismo bili dobro običeni. Takrat je bila tretja četa — Kožlješka kar dobro organizirana.

PREZIMOVAJNE

V Kožlješkem grabnu so bile še stare žage. Tam smo narezali deske in jih znosili na planjavo, kjer smo imeli taborišče. Naredili smo si lesene barake in si postlali s smrečjem in listjem. V njim smo bili po trije, štirje, včasih tudi po pet. Tako smo bili pod streho in smo prezimili.

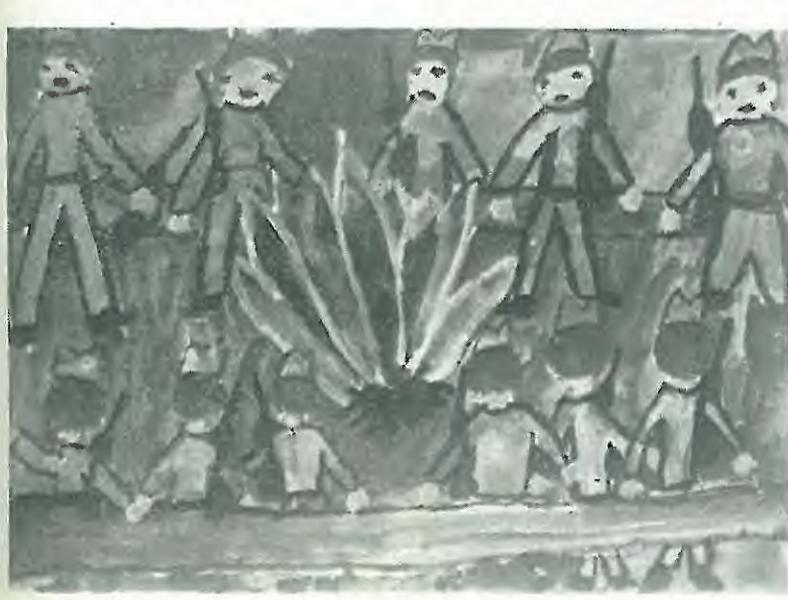
Včasih pa smo si iz leskovih palic zvili kolono in jo pokrili z gostim srečjem. Ko je zapadel sneg, je bilo celo vroče, ker smo se v tak bivak stisnili kar po širje.

Nekoč smo šli pozimi s Krima čez Zalo na Mokrc. Bilo je veliko snega. K sreči smo našli dolino, kjer je bilo okrog 80 do 100 prostorninskih metrov drv. Zakurili smo ogenj in se z ene strani greli, z druge pa nas je zeblo. Polegli smo okoli ognja in zaspali. Kolikor se spomnjam, ni nihče zmrznil.

REŠITEV INTERNIRANCEV

Junija 1942 smo šli minirat železniško progo na Verdu. Ustavili smo transport Slovencev, ki so jih peljali v internacijo. Tedaj smo rešili okrog 300 ljudi. Peljali smo jih na Kožlješke žage. Imeli smo več možnosti: lahko so šli domov in s tem tvegali internacijo ali pa ostali pri partizanih. Večina izmed njih se je odločila, da ostanejo v partizanih. Kasneje smo jih razvrstili po enotah. Nekateri so šli na Župeno, drugi v Otave, eni tudi v Belo krajinu. Bili so zelo dobrni borci.

Zapisal:
Boris Majerle, 8. b

Začetki odporniškega gibanja

PRIPOVED IVANE PAVLIČ,
Strmca 6 O ZAČETKU
ODPORNISKEGA GIBANJA
NA BLOŠKI PLANOTI

Eden izmed organizatorjev odporniškega gibanja na Blokah je bil tudi moj mož Stanko Pavlič. Ilegalno je deloval že od leta 1938 in bil povezan s sodelavci KPS iz Ljubljane, kot npr. Smelijem, Šrajem-Aljošem, Stanetom Žagarjem. V krog organizatorjev odporniškega gibanja so bili vključeni tudi ostali bratje Pavlič, skupno 6, in njihova mati. Moj mož je vodil kulturne krožke, organiziral igre, pevske zbole in vodil čebelarski krožek. Pavličevi fantje so bili vsi doma, ker so imeli gostilno, kovačijo in čevljarstvo. Stanko pa je bil lesni trgovec. Ker so imeli gostilno, se je tu zbiralo mnogo ljudi in tako je bila v tej hiši organizirana javka. Bratje Pavlič, Stanko, Aleksander, Milan, Mirk, Lojze in Slavko so pod vodstvom Stanka kot aktivisti za krajiško, takrat duhovsko področje zbirali orožje, hrano, obleko, smuči in municio. Stanko je vodil tajne mitinge in sestanke. Leta 1942, v mesecu februarju, so organizirali napad na belogardističnega izdajalca Križmana iz okolice Karlovice in ga tudi ubili. Pavličevi pri napadu nanj niso sodelovali, pač pa so to storili drugi, katerih imen se ne spominjam. Vem pa, da je bil zraven Milan Klančar iz Zakraja. Po uboju so se vračali in se ustavili v Pavličevi gostilni, imenovani »V rogovili«. Ker je bil sneg, so za seboj puščali sledi, ki so vodile v gostilno. To je opazil italijanski okupator in iz Velikih Blok so nato prišli kamioni z italijanskimi vojaki in Pavličovo domačijo požgali. Tako je bila to prva hiša na Blokah, ki je bila požgana. Pavličevi so bili tedaj doma, razen Aleksandra, ki je bil že v partizanih nekje na Kureščku, in Stanka, s katerim sva živel v hiši Strmca 10. Vse moške, ki so bili takrat prisotni, to je Lojza, Milana, Marka, Slavka ter Rafaela Kočevarja z Lužarjev in Franca Hočevarja iz Ljubljane so poslali v italijansko taborišče. Italijani so pobrali ves živež, smuči, čevlje ter vse, kar se je pri Pavličevih zbiralo, in je bilo namenjeno partizanom. Odpeljali so tudi

vso živilo. Pavličeva mama Frančiška s snaho Mimo in enoletnim vnukom Borutom ter dekla Micka in Micka Pavlič iz Zakraja so prišli stanovati k nam.

V začetku julija 1942 so belogardisti ubili Aleksandra pri Vintarjih. Bil je v skupini partizanov, ki so bili izdani v času, ko so čakali na žgance, ki naj bi jih skuhali pri Dolščaku, pri Vintarjih. Gospodinja je kuhalala zelo počasi, medtem pa je odšel mož s kolesom na belogardistično postajo na Karlovico. Belogardisti, ki so prišli, so pobili vse, ušel jim je le Milan Klančar. Pavličeva mama je nato z mojo sestro Jožefo z vozom odšla po sina Aleksandra. Tam so jo, ko je nalagala mrtvega sina na voz, zasmehovali Dolščakovci od Vintarjev, ona pa jim je samo odgovorila, da so ji ubili le enega sina, toda boje naj se, ker jih ima še pet.

S sestro Jožefo in možem smo zbirali hrano, pletle smo nogavice iz volne in pošljale pakete v taborišče, kjer so bili internirani naši tovariši. Pomagale pa so nam še Ančka Zgonc, Ančka Albertova in druge. Mimo naše domačije na Strmci je bil glavni prehod za partizanske in belogardistične enote. Vsi pa so se ustavliali pri nas. Tako je bilo včasih zelo napeto, da se niso srečali eni in drugi. S sestro sva partizane tako sproti obveščali o premikih belogardistov in čnorokcev ter okupatorja.

Moj mož Stanko je vodil ilegalne sestanke odporniškega gibanja. Poleti 1942, točnega datuma se ne spominjam več, je vodil sestanek imenovan »Krajič« in sicer v stari šoli pri Sv. Duhu, sedaj Krajič. Zaradi suma, da bodo izdani, ker je nekdo predčasno zapustil sestanek, je Stanko ukazal umik odbora v gozd, imenovan Krajič pri Zakraju. Kmalu po umiku so resnično prišli vas bombardirati. Porušena je bila šola, zvonik ter Zakrajškova in Matičeva domačija. Pri tem je bila Zakrajškova mati, po domače Žgcova, ubita. Po tem dogodu se je iskanje partizanov in tistih, ki jim pomagajo, inočno zaostriло. Mož Stanko je dalj časa skrival Staneta Žagarja, naravnega heroja. Skrival ga je v duplini pri naši

žagi v Iški. Ta je bila leta 1943 požgana. Stanko mu je nosil hrano in ga obveščal o akcijah po terenu. Konec julija 1942 je mož organiziral sestanek aktivistov. Ker se je bal izdajstva, je tovariš sklical tako, da so šli kosit v gmajno, po košnji pa bi imeli sestanek. Medtem, ko je bil mož na košnji, je kaplan iz Nove vasi pripeljal k nam domov okupatorje iz Velikih Blok. Spraševali so po možu in preiskali vso hišo. Ker ga niso dobili, so začeli spraševati po vasi, kjer so jim povedali, kje je. Odšli so tja, ga zajeli in priveli domov. Vzeti je smel le najnujnejše stvari in odpeljali so ga v Velike Bloke. Tam so ga zasliševali in mučili. Po enem tednu smo izvedeli, da so ga odpeljali na Javoršče nad Ravnami in ga tam ustrelili. Jamo si je moral kopati sam, ubijalc pa so ga nato le malo zagrebli, tako da so se videli še čevlji in obleka. Po tem ga je spoznal sorodnik iz Runarskega in nas obvestil. Kasneje smo tudi izvedeli, da je duhovnik Hren, ko je izvedel, da so ujeti Stanka, s kolegom odhitel v Velike Bloke in ukazal, da ga takoj ustrelje, ker je zelo nevaren. Tedaj sem ostala s tremi majhnimi otroki sama, eden pa se je rodil čez dva meseca. Po smrti moža sem odšla živet k svoji sestri Jožefi na Strmco 1, ker je bilo naše gospodarsko poslopje pri cesti požgano, v hiši pa je živila moževa mati s snaho, vnukom, deklo in sosedo, po kapitulaciji Italije pa še možev brat Slavko.

Po tem dogodku sva s sestro Jožefo še bolj zagrizeno delali za partizane in Simlova domačija, kot se reče pri nas po domače, je prevzela vlogo Pavličeve hiše. Pri Simlovih so se zbirale razne informacije, predvsem pa so se zbirala obvestila o gibanju sovražnika.

V začetku leta 1943 so v internacijo odpeljali še Pavličeve mamo, deklo Micko in Marijo Pavlič (Šrajfov). Svakini Mirko je pod tujim imenom skupno s sinom uspešno pobegnil v Šibenik k teti.

Sestra Jožefa je z vsem srcem delala za partizane. Ničkolikokrat jim je kazala pot in to največkrat ponoči, pri nas so dobili vedno kaj za pod zob, pa čeprav smo bili ostali lačni.

V letu 1943 do 1944 je na domačiji moje sestre živila obveščalka (begunka) Marija Burnik s tremi hčerami, ki živi še danes na Jesenicah. Poleti 1943 se je pri nas zadrljeval partizan France Otoničar iz Zakraja. V avgustu, ko smo mlatili žito, so prišli partizani. Tako ko so odšli, je prišlo pet čnorokcev.

Zagrabilo so Franceta, ki je pomagal mlatiti in ga odpeljali za skeden in pričeli nanj streljati. Franc je bežal po vrtu proti Zakraju, vendar strelom ni mogel ubežati. Čnorokci so ga dohiteli in ga ubili s puškinim kopitom. Med morilci je bil Ivan Peček iz Medvejka pri Velikih Laščah, Levstek iz Sv. Gregorja, Kožar iz Podkraja in še dva druga. Po uboju Otoničarja so se vsi vrnili v vas in od naju s sestro zahtevali, da poveva, kje je imel Otoničar skrito puško. Ustrahovali so naju, da bodo

Dejan Vidrih, 3 b

vse pobili in začgali, če ne poveva. Sestra se je izgovarjala, da ni imel nobene puške, le da je delal pri nas. Postavili so naju pred zid in se pripravljali, da naju ustrelje, a so naju obkolili otroci in zato so naju pustili. Pobrali so nama denar, uro in kobilo. Tako sva s sestro moral do konca vojne vse stvari zveziti ročno, saj nama sosedje niso hoteli posoditi živine, ker so se bali, da bi jo vzeli tudi njim. Ko so prišli k nam čnorokci, se je obveščalka Burnikova s hčerkami skrila v Froletovo stranišče, Turšičeva (žena partizana s Slivnice s sinom, ki je bila tedaj tudi pri nas) pa je zbežala v gozd. Puška partizana Otoničarja pa je bila skrita v našem kozolcu, ki je bil obložen z ržjo, pa jo sovražnik kljub pregledu ni našel. Kasneje jo je vzel partizan Ivan Frole.

V času italijanske okupacije je bilo potrebno vse vredno poskrbiti, ker so Italijani vse pokradli. Pri nas je sestra nala skrivališče v gozdu v Jančjem hrbcu za hišo.

Po italijanski kapitulaciji so odšli Pavličevi fantje v partizane. Alojz Pavlič je bil komesar za notranjsko okrožje in je bil ubit 1943 pri Grahovem. Mirko je prišel iz partizanov bolan in je umrl doma po osvoboditvi.

Najtežje v tem času pa je bilo to, da nisi smel nikomur povsem zaupati. Čnorokci so se mnogokrat preoblekle v partizane in provocirali, da so kaj izvedeli, nato pa so tistega, ki je povedal, ubili. Tako se je zgodilo tudi z aktivistko Marijanovo z Ravnikom. Preoblečeni čnorokci so jo spraševali po partizanskih pesmih in partizanih. Kasneje, ko so se ji odkrili in je videla, da so čnorokci, jih je pljunila v obraz, ti pa so jo ubili.

Peček se je hvalil in z belogardisti stavil, da si upa sam prehoditi vse partizanske vasi na Blokah. Preoblekel se je v partizanskega oficirja in stavo dobil. Kasneje se je oglasil tudi pri nas in pobral harmoniko, češ da ne bomo več igrali partizanskih pesmi in se sestajali na miting. Pri nas je bil miting dvakrat v letu 1944 in enkrat v letu 1945. Franc Adamič z Lužarjev je povedal, da je bil Peček kasneje zaprt v Ljubljani in obojen na streljanje. Pred streljanjem

pa je ubil stražarja in nag ušel k sorodnikom v Ljubljani. Ž nožem jih je prisilil, da so mu dali obleko, nakar je pobegnil čez mejo in še danes živi v Kanadi.

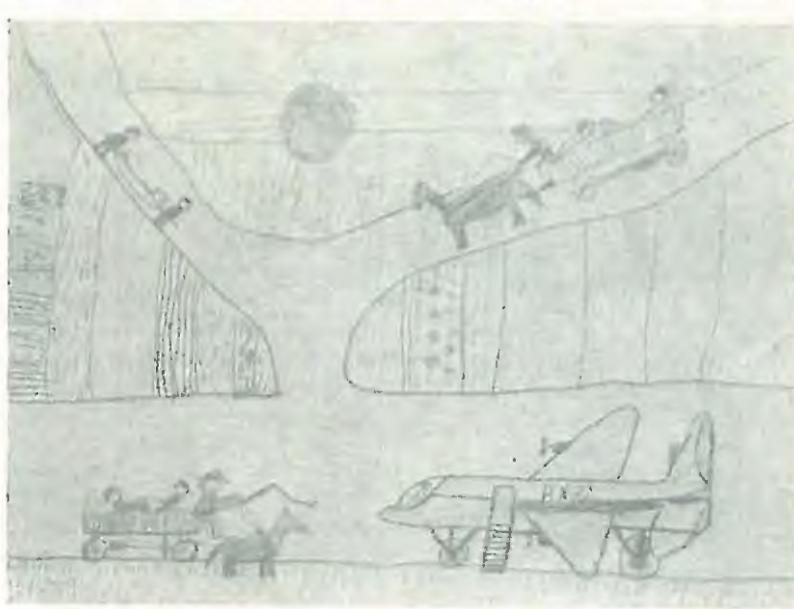
Pozimi leta 1944 se je mimo grede oglasil svak Mirko. Bil je ušiv, sestradan in premražen. Komaj si je slekel partizansko uniformo, že so bili v hiši Nemci. Uniformo sem skrila pod junje na peči, Marku pa sem na glavo posadila star klobuk in v roke dala dojenčka. Ker je bil zelo zaraščen in utrujen, je zgledal kot stari oče. Nemci so spraševali po možu. Povedala sem, da je umrl. Mirko pa se je naredil nemega. Tako smo se rešili.

Septembra 1944 je sestra Jožefina kazala pot partizanom, ki so šli preko Mramorovega v Kotel. Uro potem, ko se je vrnila, so bili pri nas belogardisti in ukazali Jožefi, naj se postavi ob zid, ker jo bodo ustrelili. Videli so jo, kako je peljala partizane v Kotel. Spoznali so jo po rdeči rutni. Jožefina je prepričevala, da ni bila ona, ruto pa da nosi vsaka ženska v vasi. Po strašnem zasmehovanju in spovanju so jo le pustili živo.

Partizane so Nemci iskali pri nas tudi 1945, vendar smo imeli srečo, ker so malo prej, predno so prišli Nemci, partizani odšli v gozd Jančji hrbec. Tedaj sem ravno prinesla klobase iz sušilnice. Ko so jih Nemci videli, so nam pobrali vse. Ko jih je Jožefina prosila, naj puste vsaj eno za otroke, so ustrelili protinji in zavpili, da partizanskih kurb že ne bo redila. Po osvoboditvi smo izvedeli, da so teden dni, preden je prišla svoboda, belogardisti v Velikih Laščah načrtovali, da bodo naša domačijo zaminirali. Svoboda jim je to preprečila.

Spominjam se še, da je bil poleti 1943 leta hujši spopad med belogardisti in partizani. Ubitih je bilo več partizanov in eden je obležal na našem vrtu, drugi pri Mramorovem in tretji v Ložičku, za ostale ne vem. Vem le to, da so belogardisti prišli k nam po voz in padle naložili nanj in jih odpeljali. V avgustu je bil spopad tudi pri Lužarjih, kjer je padlo 38 partizanov novincev, ki so prišli s Štajerske.

Zapisala:
Veronika Pavlič, 8. c
2. 5. 1987

Matjaž Mulc, 3 a

Realnejši odnosi v zunanjetrgovinskem poslovanju

Te dni bomo na zborih delavcev v temeljnih organizacijah Bresta obravnavali spremembe samoupravnega sporazuma o pospeševanju — stimuliranju izvoza v Brestu.

Gre za izpopolnitve internega deviznega sistema predvsem v tem smislu, da želimo dodatno stimulirati izvoz in tako vsaj delno popraviti družbena nesporazmerja pri pogojih poslovanja, ki so na zahtevnih zunanjih tržiščih nasproti pogojem, ki jih srečujemo na domačem trgu. Gre predvsem za nizko precenjenost dinarja nasproti konvertibilnim valutam. Domača inflacija se na primer še vedno stopnjuje še enkrat hitreje od rasti vrednosti dolara. Družbeno stimuliranje izvoza (premije za pospeševanje izvoza, refundacije v transportu) stagnira, obresti za izvoz in pripravo izvoza so na primer v zadnjem času še hitreje naraščale od splošnih obrestnih mer, čeprav je treba ob tem povedati, da so obresti od kreditov za spodbujanje izvoza še vedno nekoliko nižje od splošnih obrestnih mer. In kar je še važnejše, to so praktično edini dosegljivi krediti v pogojih zaostrene kreditno-monetarne politike. Tako neugodno ekonomsko stanje za izvoznike, zlasti tiste, ki ustvarjajo uspešne neto devizne učinke, je izrazito poslabšalo ne le položaj Bresta, ampak tudi ce-

lotne lesnopredelovalne industrije.

Spremembe samoupravnega sporazuma temeljijo predvsem na dveh izhodiščih:

- obračunavanje sredstev za dodatno stimuliranje izvoza izključno na konvertibilna tržišča in s tem na dodatni tržišča na pogojeni interni obremenitvi uvoza,

Gasilci so tekmovali

Štirinajstega junija letos je bilo v Cerknici občinsko prvenstvo v gasilsko-športnih disciplinah in hkrati izbirno tekmovalje za regijsko prvenstvo. V različnih kategorijah je nastopilo 31 tekmovalnih skupin, skupaj 280 nastopajočih.

Tekmovalnim desetinam je veliko nevšečnosti povzročil novi pravilnik o gasilskih tekmovalnjih, povzet po mednarodnih ICCF kriterijih. Razlika med novim in starim pravilnikom je v tem, da poudarek ni več na hitrosti izvedbe vaje, temveč predvsem na pravilnosti in točnosti izvedbe. Vse skupaj pa je tekmovanju dalo še večjo draž in ob koncu ni manjkalo presenečenj v članskih kategorijah.

Pregled rezultatov:

ČLANI, članice, mladinci in mladinke so nastopili v vaji z motorno brizgalno in štafetnem teku z ovirami.

ČLANI (prostovoljna gasilska društva)

1. GD Cerknica
2. GD Dolenje jezero
3. GD Dolenja vas
4. GD Grahovo

5. GD Ivanje selo
6. GD Velike Bloke
7. GD Stari trg

MLADINCI

1. GD Dolenje jezero
2. GD Ivanje selo
3. GD Nova vas
4. GD Begunje

ČLANI (industrijska gasilska društva)

1. IGD Brest Martinjak
 2. IGD Kovinoplastika Lož
- (IGD Brest Cerknica — dis-kvalifikacija)

ČLANICE

1. GD Dolenje jezero
2. GD Rakek

MLADINKE

1. GD Begunje
2. GD Dolenja vas

Starejši pionirji so nastopili v vaji z ovirami in štafetnem teku.

PIONIRJI »B« (10–14 let)

1. GD Martinjak
- 2.–3. GD Grahovo
- 2.–3. GD Babno polje
4. GD Stari trg
5. GD Begunje
6. GD Rakek
7. GD Velike Bloke

PIONIRKE »B« (10–14 let)

1. GD Dolenje jezero
2. GD Ivanje selo

Mlajši pionirji so tekmovali v vaji z vetrovko in štafeti s prenosom vode.

PIONIRJI »A« (7–10 let)

1. GD Dolenje jezero
2. GD Unec
3. GD Begunje
4. GD Nova vas

Zahvaljujemo se vsem tekmovalcem in gledalcem, z želijo, da se v naslednjem letu zberemo v še večjem številu. Vsem najboljšim tekmovalnim desetinam pa želimo veliko športne sreče v nadaljnji tekmovalnih.

T. Lovko

Novosti v knjižnici

GROŠELJ Viki: Do prvih zvezd

Naš znani alpinist je iz svoje bogate zakladnice zbral precej pomembnih vtisov, spoznaj in doživetij z našega Triglava, Makaluja, Lhotseja, Kilimandžara... Poudari nam najdragocenejšo vrednoto alpinizma, ki ni zmaga nad vrhovi, temveč pristno prijateljstvo.

USPEŠNICE Prešernove družbe: WALLACE Edgar: Bleodičnik, HEMINGWAY Ernest: Imeti ali ne, GORDON Richard: Zdravnik se zalubi, BALZAC Honoré de: Vojvodinja de Langeais, BECKER Rolf in Aleksandra: Dovolite, ime mi je Cox, KNITTEL John: Abd el Kadr.

Knjige so pred leti e v slovenščini že išle, vendar so zaradi zanimanja bralcev ponovno pred nami.

H. Mele

Gasilska zagnanost tudi na tekmovalju

Pavel Kunaver Cerkniška jezera

(nadaljevale iz prejšnje številke)

Če pozorno in pogosto opazujemo severni breg, opazimo, da se še danes pogrezne zdaj ta, zdaj oni del brega in se odpre nova večja ali manjša ponikva!

V bližini je še en tak sistem navpičnih lijakastih ponikov Stržena — Rešeto, kamor pridemo za začetka nasipa pri Dolenjem jezeru, če gremo nekaj minut proti zahodu. Tam bomo našli prav take prizore kot pri Vodonosu. En kilometr vzhodno od Vodonosa pa pridemo do tretjega sistema ponikov, do Retja, Žirovnjnice in Martiniščice. Nekatere ponikve v Retju so zelo skalnate in slikovite, tako da jih je ob času, ko se požirajo vodo, vredno obiskati.

Zakaj je največ navpičnih ponikov prav tu pri Rešetu, Vodonosu in Retju? Šele ko so jezersko dno že približno sedemdesetkrat navrtali, večkrat do 60 in 70 m globoko, so odkrili, da je severovzhodni del jezerskega dna iz neprepustnih dolomitov, jugozahodni del pa iz krednega apnenca, ki je ne samo hudo prepokan, ampak tudi zelo topliv. Ob stiku teh kamenin so razpoke posebno velike in v teh najbolj preluknjenih tleh je voda sčasoma izjedla cele sisteme ponikov, odteka pod planoto Menišjo do južnega roba Ljubljanskega barja, kjer priteka spet na dan predvsem pri slikoviti Bistri.

Pojdimo zdaj nazaj na nasip. Če je voda količkaj visoka, nam pot proti Goričici odpira čedadje slikovitejši pogled na pokrajino. Malo pred Goričico gremo po mostu čez Stržen, ki se na zahodni strani

tudi ob manjši vodi močno razširi. Njegove redko zamrzljene vode so jeseni, pozimi in pomladi zbirališče, krmišče in igrišče neštetih vodnih ptic, ki jih, če smo mirni in jih lovci niso splašili, z daljnogledom lahko ure in ure dolgo opazujemo.

Slikoviti otok Goričica, ki ga preliva Pretrje loči od Javorniških poščanj, je imenito razgledišče po vsej širini in dolžini Cerkniškega jezera, že sam na sebi lep cilj izleta. Dovolj je tudi prostora za parkiranje, še več pa je mirnih kocičkov za počitek. Peščeno obrežje in topla voda plitvega jezera sta pritetna za kopanje, posebno med Goričico in mostom.

OD GORIČICE V ZADNJI KRAJ, NA DRVOŠEC IN NA OTOK

Goričica je prijetno izhodišče za več izletov. Če gremo ob suhem letnem času po jezerskem dnu, ob večji vodi pa ob obali 10 minut proti zahodu, bomo odkrili tik ob obalnih pečinah več metrov visoko in široko odprtino, imenovan Suhadolico. Prek udrtega skalovja moremo ob suši precej globoko; po deževju pa bruha iz nje mnogo vode, ki je poniknila na Javorniku. Stari Valvasor trdi, da Suhadolica ob času visoke vode bruha »črne slepe race«! Preberite si njegove nenavadne razlage v izvirniku. Posebno lepo pa je potovanje ob jezerskem bregu proti jugovzhodni strani. Obala je strma, skalnata, nad stenami pa je smrekov gozd. Ves čas imamo lep razgled na vzhodne in severne hribe, pozneje celo na daljne Julisce Alpe! Večino leta se pred nami razprostira

obsežna vodna ravan. Ob suši moremo priti do Stržena, ki se vije po jezerskem dnu kak kilometer od obale, tam so tudi ponikve Ajnce Jama ter Velika in Mala ponikva.

Ta del obale je približno tri kilometre dolg. Že po dobrem kilometru se odcepiti na desni slaba gozdnina pot in, ko prehodimo po njej nekaj sto metrov, pridemo čez majhen zalin Zadnji kraj, ki je stisnjem med 1700 m dolgi polotok Drvošec in Javornikove strmine, tu je tako kot ob tihem, 500 m širokem veletoku. Voda le malokdaj odteče od tod. Dno in obala pa sta polna kraških pojavorov. Vranja jama je odličen izvir, kjer vedno najdemo dobro pito vodo. Še vse premalo pa so raziskani izviri in ponikve Gebno, Mala in Velika Bobnarica, Skedenca, Kotel in Češlénica, od katerih nekateri ob veliki vodi bruhajo, ob nizki pa delujejo kot ponikve. Zadnji kraj je primeren za dolg oddih in uživanje gozdne tišine. Iz Zadnjega kraja odidemo lahko po treh poteh. Najtežja, a najzanimivejša je pot ob zahodni obali Zadnjega kraja, ki jo bomo ob srednji vodi včasih prisiljeni iskati po strmem obrežju. Po eni uri hoda bomo prišli do obeh slikovitih kraških izvirov Mrzlik. Tisti, ki je oddaljen od vasi Otok še 10 minut, ima odlično pitno vodo. Na nekoliko višjih krajih tam okoli tik pod velikimi gozdovi lahko taborimo in uživamo gozd in jezero, tišino, samoto in stik z nedotaknjenim naravo. Po nasipu, ki je ob veliki vodi preplavljen, pridemo v vas.

Druga steza nas vodi po slemenu Drvošca do preliva Vrata. Ves čas hodimo po gozdu. Tu in tam imamo iz njega lep pogled na jezero.

Najbolj preprosto pa je, da se vrnemo na cesto ob jezerski obali, kjer imamo ves čas lep razgled na slikovito vzhodno stran jezera. Po dveh kilometrih smo pri Vratih, kjer se voda iz Zadnjega kraja preliva v jezero. Ploščate skale ob slikoviti obali Vrat vabijo k počitku, če tudi ga nismo potrebeni. Onstran preliva pa nas pritegne Otok, nekakšen od Drvošca odtrgan del kopnega. Ob velikih poplavah, ko sta pod vodo tudi most z Drvošca in nasip, je Otok popolnoma odrezan od sveta. Obala je strma, skalnata, nad stenami pa je smrekov gozd. Ves čas imamo lep razgled na vzhodne in severne hribe, pozneje celo na daljne Julisce Alpe! Večino leta se pred nami razprostira

rib in dovolj divjih rac in njihovih sorodnikov.

Kdor je bil enkrat na Otoku ter ga je nekaj ur užival, ga ne bo pozabil. Okoli in okoli je voda. Blizu je veliki sistem ponikov Lovišče (ob upadanju zadnje vode ostane na kopnem mnogo rib). Nedaleč sta kraška izvira Mrzlik in ponikva Češlénica, veliki izvir Tresenc in malo Retje pa romantični Zadnji kraj. V vodah so posebni številni menki in ščuke, na vodi pa divje race in gosi. V zraku vedno kroži ujeda. V gozdovih Javornika so jelni, medvedi in merjasci — poleg vsega drugega. Ljudje so prijazni, nekatera imena jih po pripovedki povezujejo z davnimi graščaki na ponikve Gebno, Mala in Velika Bobnarica, Skedenca, Kotel in Češlénica, od katerih nekateri ob veliki vodi bruhajo, ob nizki pa delujejo kot ponikve. Zadnji kraj je primeren za dolg oddih in uživanje gozdne tišine. Iz Zadnjega kraja odidemo lahko po treh poteh. Najtežja, a najzanimivejša je pot ob zahodni obali Zadnjega kraja, ki jo bomo ob srednji vodi včasih prisiljeni iskati po strmem obrežju. Po eni uri hoda bomo prišli do obeh slikovitih kraških izvirov Mrzlik. Tisti, ki je oddaljen od vasi Otok še 10 minut, ima odlično pitno vodo. Na nekoliko višjih krajih tam okoli tik pod velikimi gozdovi lahko taborimo in uživamo gozd in jezero, tišino, samoto in stik z nedotaknjenim naravo. Po nasipu, ki je ob veliki vodi preplavljen, pridemo v vas.

Druga steza nas vodi po slemenu Drvošca do preliva Vrata. Ves čas hodimo po gozdu. Tu in tam imamo iz njega lep pogled na jezero.

Najbolj preprosto pa je, da se vrnemo na cesto ob jezerski obali, kjer imamo ves čas lep razgled na slikovito vzhodno stran jezera. Po dveh kilometrih smo pri Vratih, kjer se voda iz Zadnjega kraja preliva v jezero. Ploščate skale ob slikoviti obali Vrat vabijo k počitku, če tudi ga nismo potrebeni. Onstran preliva pa nas pritegne Otok, nekakšen od Drvošca odtrgan del kopnega. Ob velikih poplavah, ko sta pod vodo tudi most z Drvošca in nasip, je Otok popolnoma odrezan od sveta. Obala je strma, skalnata, nad stenami pa je smrekov gozd. Ves čas imamo lep razgled na vzhodne in severne hribe, pozneje celo na daljne Julisce Alpe! Večino leta se pred nami razprostira

lahko izvedeli marsikaj o velikem gozdu tam gori, pa o vodi tu spodaj... S skalnatega brega in z Orliske skale je nepozaben razgled. Tudi tukaj bi našel prostore za taborjenje, kdor si želi tišino in samoto.

Z Otoka je dober kilometar do ceste, ki veže Cerkniško kotlinu z Ilirske Bistrico, po njej pa približno 6 km po velikem ovniku nad skrajnim jugovzhodnim delom jezera do vasi Gorenje jezero. Lahko gremo tudi vzdolž obale prav v jugovzhodni kot ali pa si pot skrajšamo in gremo tudi v Laze po nasipu in mostu naravnost v Gorenje jezero.

Ker pa je v tem kotu mnogo zanimivega, jo bomo ubrali od Gorenjega jezera še navzdol.

1. Rakovski mostek; 2. Kozovko in Male Skedenca; 3. Velika Karlovica — ponikva; 4. Skedenca; 5. Male Karlovica — ponikva; 6. Jamsa z lepimi kapniki; 7. Jamsa z lepimi kapniki pod gradom; 8. polješnik pod gradom; 9. Švinko Jamsa — ponikva; 10. Nevi — ponikniki; 11. Uljavčica — izvir; 12. gehadolica — izvir; 13. Rešeta — izvir; 14. Vodenec — izvir; 15. Rešeta — izvir; 16. Sotorica — izvir; 17. Čebre — izvir; 18. Mala Bobnarica — izvir; 19. Velika Bobnarica — ponikva; 20. Vratna jama — izvir; 21. Sedenca — ponikva; 22. Kotli — ponikva (bruh ob nizki); 23. Češlénica — ponikva (bruh ob nizki); 24. Otok; 25. Mrzlik — izvir; 26. Tresenc — izvir; 27. Lovišče (Lovšček) — ponikva (bruh ob nizki); 28. Ajncu jama; 29. Obšib — izvir; 30. Čemur — izvir; 31. Rešeta — izvir; 32. Veliki Otok; 33. Mali Otok; 34. Loški studenec — izvir; 35. Velika in Mala ponikva; 36. Orliška zdroj.

(Iz 117. številke — 30. junij 1977)

BREST ZA SKUPNO PORABO

Ravno v juniju letos smo na zborih delavcev v vseh delovnih skupnostih razpravljali o splošni in skupni porabi na osnovi temeljnih planov razvoja do leta 1980. Zato sodimo, naj se perspektivno financira razvoj posameznih interesnih skupnosti izključno iz teh sredstev ne pa, da bo še vsako leto pristisk na delovne organizacije po dodatnih virih. Po takšnem sistemu se obremenitev gospodarstva povečuje neprimerno več kot znašajo resoluciji dogovori.

LETOS ŽE PETA ZMAGA NA LESARIADI

Oseme športne igre delavcev lesne industrije in gozdarstva so znova dokazale, da so ena izmed največjih tovrstnih prireditvev, velika manifestacija delavske telesne kulture, predvsem pa vsakoletni obračun in dokaz, kaj naše delovne organizacije čez vse leto prispevajo za razvoj organizirane rekreacije delavcev, kar je tudi eden izmed pomembnih dejavnikov pri prizadevanjih za večjo produktivnost dela.

Na letošnji lesariadi, ki je bila 17. in 18. junija v športnem parku na Kodeljevem v Ljubljani, je sodelovalo že 53 delovnih organizacij z okrog 2000 športnikov in športnic. Naj že takoj omenimo, da je bilo letos prvič v okviru te prireditve vključeno tudi tekmovalje gozdnih delavcev — sekčev, na katerem je zmagoval GG Novo mesto pred GG Nazarje in GG Postojna. BREST je dosedanjim štirim dodal še peto lovoriko in je tako doslej daleč najuspešnejši udeleženec teh tekmovanj.

DELAVSKA RAZREDNA ZAVEST — OSNOVA ZA DEJAVNOST KOMUNISTOV

V dneh od 14. do 16. junija so predsednik CK ZKS France Popit, sekretar izvršnega komiteja predsedstva CK ZKS Franc Šetinc in predsednik rebljike konference sindikata Janez Barboič s sodelavci obiskali notranjske občine Cerknica, Ilirska Bistrica in Postojno ter imeli s političnimi aktivimi več delovnih razgovorov.

Dopoldne 15. junija je tovarš Barboič s sodelavci obiskal Kovinoplastiko, popoldne je bil delovni razgovor v Brestu, na katerem je sodeloval tudi tovarš Popit, zatem pa je bila razširjena seja občinskega komiteja Zveze komunistov.

Na seji medobčinskega sveta ZKS v Postojni je predsednik Popit sklenil svoje vtise s trdnevnega obiska in dejal, da je zadovoljen s prizadevanjem komunistov pri uresničevanju ustawe in zakona o združenem delu. Dejal je, da je to razredni pristop, saj v njem prevladuje položaj delavca in njegova vloga pri reševanju bistvenih vprašanj (oblikovanje dohodkovnih odnosov in svobodne menjave dela). Ob koncu je izrazil prepričanje, da bodo komunisti vseh treh občin tudi v prihodnje uspešno izpolnjevali svoje zahodne naloge.

JELKA — DA IN NE

Gotovo so redki med nami, ki ne bi vedeli, da v teh dneh delavci JELKE, tovarne pohištva iz Begunj in Bresta iz Cerknice odločajo o tem, ali bodo v prihodnje poslovali skupno v okviru iste delovne organizacije ali pa še naprej ločeno kot dve delovni organizaciji.

Najnowješče

Tik pred tiskom našega glasila smo prejeli obvestilo o izidu referendumov v temeljnih organizacijah BRESTA.

Predpisana večina delavcev se je izrekla za združitev JELKE v BREST.

POTREBE IN MOŽNOSTI

Znano je, da smo v tovarni pohištva Cerknica zadnjo večjo investicijo izpeljali v letih 1968 do 1970. Pa ni le čas, ki je pretekel od takrat, edini razlog, da razmišljamo o rekonstrukciji. Pri spremeljanju učinkovitosti proizvodnih kapacitet namreč ugotavljamo, da smo ravno na tisti stopnji, ko brez popolne investicije praktično ne bo mogoče rešiti ničesar in bo torej morala tehnološko ali gradbeno zajeti vse oddelke proizvodnje ploskovnega pohištva.

To so zaenkrat seveda le naše želje, ki pa jih bo treba uskladiti z željami vseh ostalih temeljnih organizacij. Nekaj pa je jasno: ne iti v korak z razvojem tehnologije, pomeni slej ko prej postati nekonkurenčen na svetovnem in domačem trgu. In še nekaj! Dolžino tega koraka si bomo vsekakor odmerili sami: kako smo in bomo gospodarili.

DEVETDESET LET GASILSTVA V CERKNICI

19. junija so gasilci prostovoljnega gasilskega društva Cerknica praznivali 90-letnico društva. Visoki jubilej so proslavili s svečano gasilsko prireditvijo. Največja želja, da bi ob tej priložnosti dobili tudi novo gasilsko vozilo, pa se jim tokrat žal še ni uresničila.

Julijanske prireditve**Ob 45-letnici ustanovitve Notranjskega odreda in Dneva borca**

SREDA, 24. 6. 1987 ob 8. uri v osnovni šoli Tone Šraj-Aljoša v Novi vasi otvoritev razstave o Notranjskem odredu.

SOBOTA, 27. 6. 1987 ob 20. uri v športni dvorani osnovne šole Notranjski odred v Cerknici koncert pevskih zborov in pihalnih orkestrov občine Cerknica pod naslovom Revolucionarna pesem.

NEDELJA, 28. 6. 1987 ob 8. uri na strelšču na Bloški polici tekmovalje krajevnih skupnosti občine Cerknica v strelijanju z vojaško puško za Memorial Notranjskega odreda.

SOBOTA, 4. julij 1987 ob 11. uri v Novi vasi na Blokah osrednja proslava Dneva borca in 45-letnice ustanovitve Notranjskega odreda.

Slavnostni govornik bo predsednik predsedstva SR Slovenije in častni občan občine Cerknica France Popit.

Cicibanova športna značka

V tako pomembnem razvojnem obdobju kot je predšolska doba otroci ne smejo biti prikrajšani za sistematično telesno vzgojo. Vzgojno-varstvena delovna organizacija Cerknica izvaja v oddelkih starejših skupin v okviru telesne vzgoje program športne značke. Program tekmovaljanja za športno značko vsebuje 4 naloge iz naslednjih psihomotoričnih sposobnosti:

1. izlet
 2. plavanje ali smučanje
 3. kotalkanje ali drsanje ali vožnja s kolesom
 4. spretnost z žogo
- Za vsako opravljenou nalogo dobi otrok v tekmovalno knjizico ustrezno nalepko kot potrdilo o opravljeni nalogi. Za vse štiri opravljenou naloge dobi zla-

to značko in diplomo dobrega športnika.

Diplome in značke smo slovesno podelili ob dnevu mladosti.

V šolskem letu 1986/87 je zlato športno značko in diplomo dobito 233 otrok, ki obiskujejo pripravo na šolo.

**ZAKAJ TEKMUJEJO
ZA ŠPORTNO ZNAČKO?**

- ... da bom postal kolesar.
 - ... da dobim športno značko.
 - ... da bom športniki.
 - ... da so mišice bolj močne.
 - ... da bom bolj zrastla kot mamica.
 - ... da treniram.
 - ... da dobiš mišice.
- Odgovarjali so otroci priprave na šolo v VVE Cerknica.

... da opozarja voznike, da so privzani z varnostnim pasom.

... da opozarja otroke, da nosijo rumene rutke.

... da opozarja voznike, da ne vozijo prehitro.

Odgovarjali so otroci priprave na šolo v VVE Cerknica.

Pripravili: D. Drobnič

in M. Frank

**Naše plošče
kvalitete E1**

O ivernih ploščah z višjo vsebnostjo prostega formaldehida je bilo že precej napisane in povedane. Članke in literaturo v zvezi s tem zasledujemo že dobre deset let. Kot vemo, so leta 1980 razvrstili iverne plošče v 3 razrede: E 1 (do 10 mg formaldehida na 100 g plošče), E 2 (10—30 mg) in E 3 (30—60 mg). Leta 1982

smo tudi na Brestu od naših kupcev dobili prve zahteve za iverne plošče z manj formaldehida. V sodelovanju z našim proizvajalcem lepila Ina Nafta Lendava smo že ob koncu istega leta delali industrijske poskuse za E 2, v letu 1983 pa je stekla proizvodnja za E 2.

V tujini je bilo takrat že moč dobiti lepila in iverne plošče v E 1 kvaliteti. Tudi mi in naši dobavitelji lepil smo se trudili, da bi čimprej prišli do kvalitete E 1.

V Tozdu Iverka so ob koncu leta 1985 naredili prvi industrijski poizkus, v letu 1986 pa je proizvodnja E 1 iverk normalno stekla. Zdaj v Tozdu Iverka izdelujejo samo plošče kvalitet E 1 in E 2. Zanimivo pa je, da po E 1 ploščah ni več tolkinega povpraševanja kot takrat, ko teh plošč še niso mogli izdelovati. Kljub temu, da je kvaliteta E 1 dosežena, gre razvoj naprej v smeri čim manjšega oddajanja formaldehida. Zdaj je želja oziroma zahteva, da bi se približali spodnjim vrednostim v razredu E 1. To pa ni več možno doseči zgolj z lepili, temveč so potrebni še posebni dodatki. V Tozdu Iverka razmišljajo tudi o tem, saj so prve poizkuse s temi dodatki že opravili.

Seveda pa se pojavlja zahteva po zmanjšanju prostega formaldehida tudi pri ostalih lesnih tvorivih kot so vlaknene in vezane plošče, lameliran les itd., pa tudi pri lakih in lepilih. Kljub vsemu je pohištvo oziroma izdelek tisto, kar mora ustrezati kvaliteti E 1. Čeprav uporabimo za izdelek iverno ploščo kvalitete E 1, lahko z neustrezeno kombinacijo ostalih materialov dobimo izdelek kvalitete E 2.

Večina zahodnoevropskih držav ima precej stroge predpise za oddajanje formaldehida, medtem ko pri nas doslej še ni bilo nobenega predpisa o obveznem atestiranju. Standardizirana je samo metoda, po kateri se določa formaldehid v ivernih ploščah.

O samem formaldehidu pa več kdaj drugič.

A. Kogej

To življenje je pa res zahtevno ...

Taborniške novice

KANU-ŠCUKA ZLET

Že takrat, ko smo zasnovali tekmovanje, smo se odločili, »Postalo bo tradicionalno«. Tako tudi letos nismo prelomili obljuhe in se konec maja — 30. in 31. maja zbrali na tretjem orientacijskem tekmovanju s kanuji — KANU-ŠCUKA ZLET, katerega pokrovitelj je bila industrija pohištva Brest iz Cerknica. Tokrat smo tabor postavili v Ušivi Loki. Gostuječe taborniške ekipe so prispele že v soboto. Vseh skupaj je bilo štirinajst tričlanskih taborniških ekip iz vse Slovenije. Spet so nas obiskali porečani iz Zagreba, ki na to tekmovanje pridejo vsako leto. Prvi dan so ekipe vrisovale traso tekmovanja v karto in reševalne test o Varstvu narave. Zvečer smo se vsi skupaj zbrali ob tabornem ognju, kjer so se ekipe predstavile tudi s kratkim programom. V nedeljo zjutraj so se tabornikom pridružili tudi tekmovalci iz tako imenovane skupine turistov (netabornikov) — le teh je bilo 9 ekip.

Z željo po čim boljši uvrstitev, mnoge ekipe pa le z željo po novih doživetjih se je tekmovanje začelo. Med potjo so morale ekipe opraviti vrsto nalog: streljati z lokom in fračo, ujeti in poiskati so morali »gibljivo točko«, izdelati veslo in z njim čim hitreje priveslati do cilja. Taborniki so morali med potjo

oblikovati tudi čim bolj zanimiv šopek, vendar pa niso smeli nabrati zaščitenih rož. Vsi so se trudili, toda eni so bili vseeno boljši od drugih. Po kolisu in počitku, ki smo ga izbrali predvsem za pogovor z udeleženci o našem tekmovanju in predvsem o tem, kako bi ga lahko še bolj popestrili. Zlet smo zaključili z zborom, v katerem smo najboljšim trem ekipam podelili simbolične nagrade — vesla z motivom Cerkniškega jezera in slivniško coprnico.

Zlet smo izpeljali do konca. Seveda sta bila pri tem najzaščitnejša vodja tekmovanja Matjaž — Mlinar in Harmel. Ne smemo pa pozabiti tudi na vse tiste TT-jevce in klubovce, ki ta dva dni niso lenarili. Na pomoč nam je priskočilo še lepo vreme in klub drobnim napakam smo se imeli lepo. Najlepša hvala tudi Brestu. To je drugo leto se, konec maja, spet dobimo. Tokrat bodo naši šotori stali v Rešetu.

Rezultati najboljših pa so:

TABORNIKI

1. OST Domžale	723 točk
2. OSK — prva ekipa — Škofja Loka	707 točk
3. OZ Ljubljana II.	695 točk

NETABORNIKI

1. Jugobanka 1	469 točk
2. BB + B	451 točk
3. Kontra matica	426 točk

A. Žnidaršič

RAZPIS LETNEGA TABORJENJA

Odreda Jezerska ščuka CERKNICA

Letno taborjenje za naše člane bo letos v Podbeli pri Kobaridu ob reki Nadiži.

Taborili bomo v dveh izmenah:

1. IZMENA: od 27. julija do 5. avgusta — za medvedke in čebelice do 10 let, in murne, ki bodo na taboru le prvih šest dni.

2. IZMENA: od 5. avgusta do 15. avgusta — za tabornike, tabornice in člane klubov (nad 10 let). Taborjenja se lahko udeleže le člani OJS, ki so pravnavali članarino. Prijave oddajte najkasneje do petka, 27. junija svojim vodnikom.

TABORNINA

Zaradi padca vrednosti dinarja in daljše relacije smo le-

tos taborino povišali na 2.000 din dnevno; skupno znaša 20.000 din za udeleženca. Če se taborjenja udeleži več članov družine, ki plačajo polno taborino, se jim stroški taborjenja zmanjšajo: 2 člana plačata 30.000 din, 3 člani pa 40.000 dinarjev.

Taborino poravnajte v dveh obrokih: prvi obrok do 15. julija, drugi obrok pa do 15. avgusta na žiro račun OJS Cerknica 50160-678-59220. Potrdilo o plačilu prvega obroka bomo pregledovali ob odhodu, zato ga imejte s seboj.

PREVOZI

Na taborjenje odhajamo s posebnim avtobusom iz Cerknica (27. julija ob 7. uri), stroške prevoza mora vsak udeleženec taborjenja plačati sam, zato naj ima s seboj 2.000 din za prevoz v obe smeri.

Sportna podoba našega jezera

Murni se vračajo v soboto, 1. avgusta do 17. ure s kombijem, vso ostalo pa pridemo v Cerknico v sredo, 5. avgusta ob 18. uri. Starejša izmena odhaja na taborjenje prav tako z avtobusom in sicer 5. avgusta ob 9. uri.

Tabor končamo 15. avgusta. V Cerknico se vrnemo okrog 18. ure.

STARSI TABORNIKOV POZOR!

Vse, kar vas zanima o taborjenju... v torek, 21. julija ob 20. uri bo sestanek v cerkniški čitalnici (stari vrtec). Tu boste dobili vse potrebne informacije o letnem taborjenju.

Potrudili se bomo, da bo vsem tudi letošnje taborjenje všeč.

Uprava OJS

Filmi v juliju

2. 7. ob 20. uri — francoska melodrama BETTY BLUE.
3. 7. ob 20. uri in 6. 7. ob 18. uri — ameriški znanstveno-fantastični film VESOLJSKI VAMPIRJI.
4. 7. ob 20. uri in 5. 7. ob 16. uri — angleški pustolovski film SMARAGDNI GOZD.
5. 7. ob 20. uri — ameriška komedija MOJA LEPA ŠOFERKA.
9. 7. ob 20. uri — ameriški akcijski film DIRKA S SMRTJO.
10. 7. ob 18. uri in 12. 7. ob 20. uri — ameriški akcijski film ROCKY IV.
10. 7. ob 20. uri in 13. 7. ob 18. uri — ameriški akcijsko-glasbeni film ZADNJI ZMAJ.
11. 7. ob 20. uri in 12. 7. ob 16. uri — ameriški pustolovski film GUNISI.
16. 7. ob 20. uri — nemški erotični film PRINCESKA Z ASFALTA.
18. 7. ob 18. in 20. uri — ameriški mladinski film KARATE KID, II. del.
19. 7. ob 16. in 20. uri — ameriški western SILVERADO.
23. 7. ob 20. uri — francoska drama SUŽNJA USODE.
25. 7. ob 20. uri in 26. 7. ob 16. uri — ameriški film NEZADRŽNI FANTJE.
26. 7. ob 20. uri — ameriška komedija ANA IN NJENE SESTRE.
30. 7. ob 20. uri — ameriški akcijski film LISTA SMRTI.

Strelske novice

REPUBLIŠKO PRVENSTVO Z MALOKALIBRSKO PUŠKO ZLATO IN BRON ZA BREST

Strelska zveza Slovenije je organizirala v Ljubljani republiško prvenstvo v streljanju z malokalibrsko puško v disciplini trostav 3 × 10 in 30 leže. Pravico nastopa so imeli regijski prvaki in tekmovalci, ki so dosegli predpisane norme. Ekipni del tekmovanja je bil za Brest razočaranje, saj sta pri pionirjih in pionirkah zaradi zaključnega izleta manjkala

steba ekipe. Bolje je bilo v konkurenči posameznikov, saj je pri pionirkah postala republiška prvakinja v trostavu 3 × 10 Martina Jakopin, pri pionirjih pa je bil Damjan Kandare tretji, predvsem zaradi slabšega streljanja v ležečem položaju. Pionir in pionirka imata izpolnjene norme za državno prvenstvo, ki bo julija v Zenici, vendar je njuna udeležba še vprašljiva zaradi finančnih težav v klubu.

F. Mahne

Kako se pripravimo na letovanje

Letovanja so že tik pred vratim in z njimi v zvezi tudi razne težave. Od tistih kam na letovanje, do načina potovanja, pa do tega, kaj vzeti s seboj, kako se obleči in ne nazadnje, še skrb kako bo z zdravjem. Za večino teh stvari se človek že nekako odloči. Za kraj letovanja pa se je, posebno še, če ljudje niso trdnega zdravja, dobro prej posvetovati s svojim zdravnikom.

Velika večina dopustnikov, posebno še fizičnih delavcev si želi počitka ali umirjene rekreacije, nekateri povezavo obojega, drugi pa, ki hočejo dopust preživeti bolj zdravo, se odločijo za usmerjeno (medicinsko) rekreacijo. Tako si ljudje zopet pridobijo prepotrebne energije ter fizične in psihične kondicije za preostali del leta, ko se začno zopet vsakodnevne težave.

Ne glede na to, kam bo krenila karavana dopustnikov, je dobro vedeti, kako se je treba pripraviti za dopustniške dni.

Že doma in v službi preži na človeka mnogo pasti, še več pa je težav na letovanju, še posebej na morju in v gorah. Zato naj bi ljudje odhajali na letovanja vsaj nekoliko pripravljeni.

Kdor se je odločil za morje, mora računati na vročino in s tem tudi na posledice. Najpogosteje so opeline, posebno še, če se človek soncu ne izpostavlja stopnjo ter ne uporablja pravilnih zaščitnih maž. Pri intenzivnem sončenju, ne da bi ob tem ustrezno zavarovali glavo pa pogosto pride do sončarice. Vedeti moramo, da nas sonce lahko opeče tudi če smo v senci, saj se sončni žariki odbijajo od gladine morja.

Prenekateri dopustnik, ki ima občutljivo kožo, lahko dobi ob morju srbeče izpuščanje zaradi morske vode. Takšni ljudje naj bi si pred odhodom na morje priskrbeli ustrezna zdravila in tako pravočasno poskrbeli za boljše počutje.

Slabi plavalci naj ne plavajo v globoko vodo, temveč naj se raje zadržujejo ob obali.

V morju se velikokrat pojavi meduze. Če že pridemo v stik z njimi, je treba ožgani del telesa čimprej premazati s

posebnimi mazili, ki jih predpiše le zdravnik. Neprijetnost so tudi bodice morskih ježkov.

Tudi skakanje v morje se lahko dostikrat konča tragično, če pride do poškodbe glave ali celo do utopitve.

Kako ravnati na morju z dojenčki in majhnimi otroki? Dobro se je prej posvetovati z otroškim zdravnikom. Zlasti dojenčkov do 3 mesecev starosti ne smemo izpostavljati soncu.

Posebno bi rad poudaril, da morska klima dobro deluje zlasti na astmatike, na ljudi z visokim krvnim pritiskom, prav tako na blage oblike srčnih bolezni in na razna kožna obolenja kot so ekcemi, trdrovratna srberja in še prav posebno na luskavico. Na morje pa naj ne bi šli ljudje z aktivno TEC notranjih organov.

Morda še to. Kdo naj ne bi šel v naravna zdravilišča — toplice? To ni priporočljivo za tiste, ki imajo težko obliko srčnih bolezni, razen v Slatino Radenci, kjer so specialisti za obolenje srca.

Srednje gorska klima koristi predvsem tistim, ki si želijo miru. Da bi doseglo letovanje svoj namen, naj bi bil dopust organiziran. Ta oblika je danes vse bolj cenjena in se je poslužujejo že mnogi dopustniki, ki so po vodenih rekreacijih pod zdravstveno kontrolo.

dr. A. Šmalc

BRESTOV OBZORNIK — glasilo delovne organizacije BREST Cerknica, n. sol. o.

Uredniški odbor: Srečo DROBNIČ, VIII FRIM, Franc GORNIK, Viktor JERIC, Karmen KANDARE, Peter KOVSCA, Danilo MLINAR, Štefka MIKŠE-ŠEBALJ, Anton OBREZA, Janez OPEKA, Miran PETAN, Zdravko ZABUKOVEC.

Foto: Jože ŠKRLJ
Odbor za obveščanje je družbeni organ upravljanja. Predsednik odbora: Franc MLAKAR

Glasilo sodi med proizvode iz 7. točke prvega odstavka 36. člena zakona o obdavčenju proizvodov in storitev od proizvoda (imenje sekretariata za informiranje Izvršnega sveta SR Slovenije št. 421-1/72 z dne 24. oktobra 1974).

Naklada 2800 izvodov.
Tiskarska tiskarna v Ljubljani.